

METODY ALGEBRY I GEOMETRII WYŻSZEJ W FIZYCE II
W CZASACH ZARAŻY
9., 10. I 11. WYKŁAD ZDALNY
PRAWO O STOWARZYSZENIACH

SPIS TREŚCI

1.	Motywacja	1
2.	Abstrakcja	5

Konstrukcja rozmaiłości ilorazowej przedstawiona drobiazgowo na poprzednim wykładzie stanowi jeden z kluczowych elementów geometryzacji rozmaitych bytów algebraicznych, w szczególności zaś: algebr Clifforda, modułów spinorowych i działania tych pierwszych na tych drugich. Jej zastosowanie w interesującym nas kontekście wymaga wprowadzenia procedury zwanej stowarzyszeniem rozmaiłości wyposażonej w działanie grupy Liego z wiązką główną o grupie strukturalnej tożsamej z tą grupą. A że spektrum zastosowań fizykalnych rzeczonyj procedury wykracza daleko poza kontekst cliffordowski (i obejmuje tak istotne zagadnienia jak cechowanie, czyli ułokalnianie symetrii globalnych w teoriach pola oraz modelowanie różnorodnych zjawisk w teoriach z symetrią wycechowaną, jak choćby efekt Higgsa, którym poświęcony jest wykład monograficzny Autora pt. „Zastosowania teorii wiązek włókniowych w fizyce”), przeto omówimy ją ze szczegółami.

1. MOTYWACJA

Okazuje się, że wiązkę wektorową $\mathbb{V}$ można odtworzyć (z dokładnością do izomorfizmu) z odnośnej wiązki reperów $F_{GL}\mathbb{V}$ przez pewną sprytną konstrukcję, którą przedstawiamy poniżej. Jak wynika wprost z definicji $F_{GL}\mathbb{V}$, jest dobrze określone odwzorowanie (punktowej) ewaluacji

$$\widehat{ev} : F_{GL}\mathbb{V} \times \mathbb{K}^{x^n} \longrightarrow \mathbb{V} : ((\beta_x, x), v) \longmapsto \beta_x(v).$$

Odwzorowanie to jest stałe na orbitach działania

$$\begin{aligned} \tilde{ev} & : GL(n; \mathbb{K}) \times (F_{GL}\mathbb{V} \times \mathbb{K}^{x^n}) \longrightarrow F_{GL}\mathbb{V} \times \mathbb{K}^{x^n} \\ & : (\chi, ((\beta_x, x), v)) \longmapsto ((\beta_x \circ \chi^{-1}, x), \chi(v)), \end{aligned}$$

zapisanego w terminach naturalnego (definiującego) działania grupy $GL(n; \mathbb{K})$ na $\mathbb{K}^{x^n}$,

$$ev : GL(n; \mathbb{K}) \times \mathbb{K}^{x^n} \longrightarrow \mathbb{K}^{x^n} : (\chi, v) \longmapsto \chi(v).$$

To oznacza, że $\widehat{ev}$ zstępuje na rozmaiłość ilorazową $(F_{GL}\mathbb{V} \times \mathbb{K}^{x^n})/GL(n; \mathbb{K})$ zdefiniowaną w odniesieniu do działania $\tilde{ev}$, której istnienie zapewnia Cor. 7-8.1 (na gruncie Tw. 7-8.3). Innymi słowy, $\widehat{ev}$ zadaje odwzorowanie

$$\begin{aligned} [\widehat{ev}] & : (F_{GL}\mathbb{V} \times \mathbb{K}^{x^n})/GL(n; \mathbb{K}) \longrightarrow \mathbb{V} \\ (2) & : [((\beta_x, x), v)] \longmapsto \widehat{ev}((\beta_x, x), v) \equiv \beta_x(v) \end{aligned}$$

które domyka diagram przemienny

$$\begin{array}{ccc}
 & & \mathbb{V} \\
 & \nearrow \widehat{e\mathbb{V}} & \uparrow [\widehat{e\mathbb{V}}] \\
 \mathbb{F}_{\text{GL}}\mathbb{V} \times \mathbb{K}^{\times n} & \xrightarrow{\pi_{(\mathbb{F}_{\text{GL}}\mathbb{V} \times \mathbb{K}^{\times n})/\text{GL}(n;\mathbb{K})}} & (\mathbb{F}_{\text{GL}}\mathbb{V} \times \mathbb{K}^{\times n})/\text{GL}(n;\mathbb{K})
 \end{array}$$

Zapisany na nim rzut kanoniczny $\pi_{(\mathbb{F}_{\text{GL}}\mathbb{V} \times \mathbb{K}^{\times n})/\text{GL}(n;\mathbb{K})}$ na przestrzeń orbit jest – w świetle Twierdzenia 7-8.3 o rozmaitości ilorazowej – gładką submersją, przeto wprost na mocy Twierdzenia o kwazi-universalnej własności submersji (z Niezbędnika różniczkowo-geometrycznego – Stw. 29) gładkość odwzorowania indukowanego $[\widehat{e\mathbb{V}}]$ jest implikowana przez gładkość odwzorowania $\widehat{e\mathbb{V}}$. Przy tym bez trudu przekonujemy się, że w ograniczeniu do dowolnego włókna $(\text{Iso}_{\mathbb{K}}(\mathbb{K}^{\times n}, \mathbb{V}_x) \times \mathbb{K}^{\times n})/\text{GL}(n;\mathbb{K})$, $x \in B$ odwzorowanie to jest bijekcją. Istotnie, wybierzmy dowolną bazę $\beta_x^* \in \text{Iso}_{\mathbb{K}}(\mathbb{K}^{\times n}, \mathbb{V}_x)$ i rozważmy zbiór $S := \{ ((\beta_x^*, x), v) \mid v \in \mathbb{K}^{\times n} \}$. Orbits dwóch dowolnych jego elementów, $\text{GL}(n;\mathbb{K}) \triangleright ((\beta_x^*, x), v_1)$ i $\text{GL}(n;\mathbb{K}) \triangleright ((\beta_x^*, x), v_2)$, albo pokrywają się ze sobą, albo też są rozłączne (jako klasy abstrakcji relacji równoważności). Pierwsza z tych ewentualności zachodzi wtedy i tylko wtedy, gdy

$$\begin{aligned}
 & ((\beta_x^*, x), v_2) \in \text{GL}(n;\mathbb{K}) \triangleright ((\beta_x^*, x), v_1) \\
 \iff & \exists \chi \in \text{GL}(n;\mathbb{K}) : ((\beta_x^*, x), v_2) = ((\beta_x^* \circ \chi^{-1}, x), \chi(v_1)) \\
 \iff & (\chi = \text{id}_{\mathbb{K}^{\times n}} \quad \wedge \quad v_2 = v_1),
 \end{aligned}$$

zatem nietożsame elementy zbioru S należą do rozłącznych orbit. Moc włókna $(\text{Iso}_{\mathbb{K}}(\mathbb{K}^{\times n}, \mathbb{V}_x) \times \mathbb{K}^{\times n})/\text{GL}(n;\mathbb{K})$ jest więc nie mniejsza niż moc włókna $\mathbb{V}_x$. Pozostaje sprawdzić injektywność $[\widehat{e\mathbb{V}}]$. W tym celu rozważmy konsekwencje równości

$$\beta_x^1(v_1) \equiv [\widehat{e\mathbb{V}}]([((\beta_x^1, x), v_1)]) = [\widehat{e\mathbb{V}}]([((\beta_x^2, x), v_2)]) \equiv \beta_x^2(v_2).$$

Ta jest równoważna równości

$$v_2 = \beta_x^{2-1} \circ \beta_x^1(v_1),$$

która implikuje relację

$$v_2 \in \text{GL}(n;\mathbb{K}) \triangleright v_1,$$

a dalej także

$$((\beta_x^2, x), v_2) = ((\beta_x^1 \circ (\beta_x^{2-1} \circ \beta_x^1)^{-1}, x), \beta_x^{2-1} \circ \beta_x^1(v_1)) \in \text{GL}(n;\mathbb{K}) \triangleright ((\beta_x^1, x), v_1).$$

Na tej podstawie wyciągamy wniosek o równości argumentów,

$$[((\beta_x^1, x), v_1)] = [((\beta_x^2, x), v_2)],$$

która przesądza o injektywności $[\widehat{e\mathbb{V}}]$. Mamy zatem do czynienia z gładką bijekcją. Skonstruujemy jej gładką odwrotność. W tym celu użyjemy lokalnych trywializacji $\tau_i : \pi_{\mathbb{F}_{\text{GL}}\mathbb{V}}^{-1}(\mathcal{O}_i) \xrightarrow{\cong} \mathcal{O}_i \times \text{GL}(n;\mathbb{K})$, $i \in I$ wiązki reperów stowarzyszonych z pokryciem $\{\mathcal{O}_i\}_{i \in I}$, które w odwołaniu do tezy Stw. 5-6.3 pozwalają nam skonstruować lokalnie gładkie cięcia

$$\sigma_i : \mathcal{O}_i \longrightarrow \mathbb{F}_{\text{GL}}\mathbb{V} : x \longmapsto \tau_i^{-1}(x, e) \equiv (\beta_i(x), x) \in \text{Iso}_{\mathbb{K}}(\mathbb{K}^{\times n}, \mathbb{V}_x) \times \{x\},$$

przy czym pole baz β_i zależy (lokalnie) gładko od punktu w $\mathcal{O}_i \subset B$. Łatwo przekonujemy się, że odwzorowanie zadane lokalnie (nad $\mathcal{O}_i \ni x$) w postaci

$$\Sigma_i \upharpoonright_{\mathbb{V}_x} : \mathbb{V}_x \longrightarrow (\text{Iso}_{\mathbb{K}}(\mathbb{K}^{\times n}, \mathbb{V}_x) \times \mathbb{K}^{\times n})/\text{GL}(n;\mathbb{K}) : \nu \longmapsto [((\beta_i(x), x), \beta_i(x)^{-1}(\nu))]$$

jest (lokalną) odwrotnością $[\widehat{e\mathbb{V}}]$, oto bowiem

$$\begin{aligned}
 & \Sigma_i \circ [\widehat{e\mathbb{V}}]([((\beta_x, x), v)]) = \Sigma_i \circ \beta_x(v) = [((\beta_i(x), x), \beta_i(x)^{-1} \circ \beta_x(v))] \\
 \equiv & [((\beta_x \circ (\beta_i(x)^{-1} \circ \beta_x)^{-1}, x), \beta_i(x)^{-1} \circ \beta_x(v))] = [((\beta_x, x), v)]
 \end{aligned}$$

a nadto – dla $\nu \in \mathbb{V}_x$ –

$$[\widehat{e\nu}] \circ \Sigma_i(\nu) = [\widehat{e\nu}][((\beta_i(x), x), \beta_i(x)^{-1}(\nu))] = \beta_i(x)(\beta_i(x)^{-1}(\nu)) = \nu.$$

I wreszcie na koniec upewniamy się, że odwzorowania lokalne Σ_i stanowią ograniczenia (do odnośnych elementów $\pi_{\mathbb{V}}^{-1}(\mathcal{O}_i)$ pokrycia przestrzeni totalnej $\mathbb{V}$) odwzorowania globalnie gładkiego. W tym celu musimy najpierw ustalić regułę transformacyjną dla lokalnych wyborów bazy β_i . Niechaj $g_{ij} : \mathcal{O}_{ij} \rightarrow \text{GL}(n; \mathbb{K})$ będą odwzorowaniami przejścia dla wybranych wcześniej trywializacji lokalnych $\text{F}_{\text{GL}}\mathbb{V}$, tj. – dla dowolnych $x \in \mathcal{O}_{ij}$ oraz $\chi \in \text{GL}(n; \mathbb{K})$ –

$$\tau_i \circ \tau_j^{-1}(x, \chi) = (x, g_{ij}(x) \circ \chi).$$

Obliczamy wówczas

$$\begin{aligned} (\beta_j(x), x) &\equiv \tau_j^{-1}(x, \text{id}_{\mathbb{K}^{xn}}) = \tau_i^{-1}(x, g_{ij}(x)) = \tau_i^{-1}(x, \text{id}_{\mathbb{K}^{xn}}) \triangleleft g_{ij}(x) \\ &= (\beta_i(x), x) \triangleleft g_{ij}(x) \equiv (\beta_i(x) \circ g_{ij}(x), x), \end{aligned}$$

czyli

$$\beta_j(x) = \beta_i(x) \circ g_{ij}(x),$$

a stąd już łatwo wyprowadzamy – dla dowolnego punktu $\nu \in \mathbb{V}_x$, $x \in \mathcal{O}_{ij}$ – pożądaną tożsamość

$$\begin{aligned} \Sigma_j(\nu) &= [((\beta_j(x), x), \beta_j(x)^{-1}(\nu))] = [((\beta_i(x) \circ g_{ij}(x), x), g_{ij}(x)^{-1} \circ \beta_i(x)^{-1}(\nu))] \\ &= [((\beta_i(x), x), \beta_i(x)^{-1}(\nu))] \equiv \Sigma_i(\nu). \end{aligned}$$

Dotychczasowe nasze rozważania pozwalają nam wypisać wprost trywializacje lokalne

$$\begin{aligned} [\tau_i] &: (\pi_{\text{F}_{\text{GL}}\mathbb{V}}^{-1}(\mathcal{O}_i) \times \mathbb{K}^{xn}) / \text{GL}(n; \mathbb{K}) \xrightarrow{\cong} \mathcal{O}_i \times \mathbb{K}^{xn} \\ &: [((\beta_x, x), v)] \mapsto (x, \beta_i(x)^{-1} \circ \beta_x(v)) \end{aligned}$$

o odwrotnościach

$$\begin{aligned} [\tau_i]^{-1} &: \mathcal{O}_i \times \mathbb{K}^{xn} \xrightarrow{\cong} (\pi_{\text{F}_{\text{GL}}\mathbb{V}}^{-1}(\mathcal{O}_i) \times \mathbb{K}^{xn}) / \text{GL}(n; \mathbb{K}) \\ &: (x, v) \mapsto [((\beta_i(x), x), v)] \end{aligned}$$

i tym samym zidentyfikować strukturę wiązki włóknistej na rozmaiłości ilorazowej $(\text{F}_{\text{GL}}\mathbb{V} \times \mathbb{K}^{xn}) / \text{GL}(n; \mathbb{K})$, przy czym jest jasne, że jest to wiązka wektorowa nad B o ciele bazowym $\mathbb{K}$. Odnotujmy na marginesie, że odwzorowania przejścia dla wypisanych tu trywializacji przyjmują – w dowolnym punkcie $(x, v) \in \mathcal{O}_{ij} \times \mathbb{K}^{xn}$ – postać

$$\begin{aligned} [\tau_i] \circ [\tau_j]^{-1}(x, v) &= [\tau_i][((\beta_j(x), x), v)] = (x, \beta_i(x)^{-1} \circ \beta_j(x)(v)) \\ &= (x, g_{ij}(x)(v)), \end{aligned}$$

identyczną jak w przypadku $\mathbb{V}$. Wobec swojej oczywistej $\mathbb{K}$ -liniowości odwzorowanie $[\widehat{e\nu}]$ jawi się nam jako izomorfizm wiązek wektorowych

$$[\widehat{e\nu}] : (\text{F}_{\text{GL}}\mathbb{V} \times \mathbb{K}^{xn}) / \text{GL}(n; \mathbb{K}) \xrightarrow{\cong} \mathbb{V}.$$

Na gruncie powyższych i wcześniejszych rozważań możemy wyartykułować proste, acz strukturalne

Stwierdzenie 1. Istnieje wzajem jednoznaczna odpowiedniość między cięciami lokalnymi (a zatem także trywializacjami lokalnymi) wiązki reperów wiązki wektorowej i trywializacjami lokalnymi wiązki wektorowej.

Dowód: Dowolne cięcie lokalne $\sigma : \mathcal{O} \rightarrow \pi_{\text{F}_{\text{GL}}\mathbb{V}}^{-1}(\mathcal{O}) \subset \text{F}_{\text{GL}}\mathbb{V}$, $\mathcal{O} \in \mathcal{T}(B)$ pozwala zdefiniować odwzorowanie

$$\tau_\sigma : \pi_{\mathbb{V}}^{-1}(\mathcal{O}) \rightarrow \mathcal{O} \times \mathbb{K}^{xn} : v \mapsto (\pi_{\mathbb{V}}(v), (\sigma \circ \pi_{\mathbb{V}})(v)^{-1}(v)),$$

jawnie $\mathbb{K}$ -liniowe i gładkie, o oczywistej odwrotności

$$\tau_\sigma^{-1} : \mathcal{O} \times \mathbb{K}^{\times n} \longrightarrow \pi_{\mathbb{V}}^{-1}(\mathcal{O}) : (x, V) \longmapsto \sigma(x)(V),$$

także gładkiej (i $\mathbb{K}$ -liniowej). Własności te pozwalają zidentyfikować τ_σ jako trywializację lokalną wiązki $\mathbb{V}$ stowarzyszoną z cięciem lokalnym σ wiązki reperów.

Odwracając powyższe rozumowanie, dowolnej trywializacji lokalnej $\tau : \pi_{\mathbb{V}}^{-1}(\mathcal{O}) \xrightarrow{\cong} \mathcal{O} \times \mathbb{K}^{\times n}$ przyporządkowujemy cięcie (lokalne)

$$\sigma_\tau : \mathcal{O} \longrightarrow \pi_{\text{FGL}\mathbb{V}}^{-1}(\mathcal{O}) : x \longmapsto \tau^{-1}(x, \cdot).$$

Bez trudu przekonujemy się, że skonstruowane tu przyporządkowania są wzajemnie odwrotne. Istotnie, stwierdzamy równość

$$\forall_{(x, V) \in \mathcal{O} \times \mathbb{K}^{\times n}} : \sigma_{\tau_\sigma}(x)(V) = \tau_\sigma^{-1}(x, V) = \sigma(x)(V),$$

a z niej wyprowadzamy tożsamość

$$\sigma_{\tau_\sigma} = \sigma.$$

Ponadto

$$\begin{aligned} \forall_{v \in \pi_{\mathbb{V}}^{-1}(\mathcal{O})} : \tau_{\sigma_\tau}(v) &= (\pi_{\mathbb{V}}(v), (\sigma_\tau \circ \pi_{\mathbb{V}})(v)^{-1}(v)) = (\pi_{\mathbb{V}}(v), \tau^{-1}(\pi_{\mathbb{V}}(v), \cdot)^{-1}(v)) \\ &\equiv \tau \circ \tau^{-1}(\pi_{\mathbb{V}}(v), \tau^{-1}(\pi_{\mathbb{V}}(v), \cdot)^{-1}(v)) = \tau(v), \end{aligned}$$

przeto

$$\tau_{\sigma_\tau} = \tau.$$

□

oraz

Stwierdzenie 2. Dowolna rodzina trywializacji lokalnych wiązki reperów wiązki wektorowej indukuje rodzinę trywializacji lokalnych wiązki wektorowej (stowarzyszonych z tą samą rodziną podzbiorów otwartych ich wspólnej bazy) o tych samych odwzorowaniach przejścia.

Dowód: Niechaj $(\mathbb{V}, B, \mathbb{K}^{\times n}, \pi_{\mathbb{V}})$ będzie wiązką wektorową (nad ciałem $\mathbb{K}$), $(\text{FGL}\mathbb{V}, B, \text{GL}(n; \mathbb{K}))$, $\pi_{\text{FGL}\mathbb{V}}$ zaś – wiązką jej reperów i niech $\tau_i : \pi_{\text{FGL}\mathbb{V}}^{-1}(\mathcal{O}_i) \xrightarrow{\cong} \mathcal{O}_i \times \text{GL}(n; \mathbb{K})$, $\mathcal{O}_i \in \mathcal{T}(B)$, $i \in \{1, 2\}$ będą dwiema trywializacjami lokalnymi drugiej z nich, o niepustym przecięciu dziedzin, $\mathcal{O}_1 \cap \mathcal{O}_2$, nad którym są określone odwzorowania przejścia $g_{12} : \mathcal{O}_1 \cap \mathcal{O}_2 \longrightarrow \text{GL}(n; \mathbb{K})$. Z każdą z trywializacji stowarzyszymy cięcie lokalne wedle formuły podanej w dowodzie Stw. 5-6.3,

$$\sigma_i : \mathcal{O}_i \longrightarrow \pi_{\text{FGL}\mathbb{V}}^{-1}(\mathcal{O}_i) \subset \text{FGL}\mathbb{V} : y \longmapsto \tau_i^{-1}(y, \mathbf{1}_n),$$

a następnie używamy ich do skonstruowania odnośnych gładkich trywializacji lokalnych wiązki $\mathbb{V}$ zgodnie z przepisem sformułowanym w dowodzie Stw. 1,

$$\tau_{\sigma_i} : \pi_{\mathbb{V}}^{-1}(\mathcal{O}_i) \xrightarrow{\cong} \mathcal{O}_i \times \mathbb{K}^{\times n} : v \longmapsto (\pi_{\mathbb{V}}(v), (\sigma_i \circ \pi_{\mathbb{V}})(v)^{-1}(v)), \quad i \in \{1, 2\}.$$

O tym, że są to trywializacje o postulowanych odwzorowaniach przejścia, przekonujemy się w bezpośrednim rachunku, przeprowadzonym dla dowolnych $(y, V) \in \mathcal{O}_{12} \times \mathbb{K}^{\times n}$,

$$\begin{aligned} \tau_{\sigma_1} \circ \tau_{\sigma_2}^{-1}(y, V) &= \tau_{\sigma_1}(\sigma_2(y)(V)) \\ &= (\pi_{\mathbb{V}}(\sigma_2(y)(V)), (\sigma_1 \circ \pi_{\mathbb{V}})(\sigma_2(y)(V))^{-1}(\sigma_2(y)(V))) \\ &= (y, \sigma_1(y)^{-1} \circ \sigma_2(y)(V)), \end{aligned}$$

który po uwzględnieniu ciągu równości

$$\begin{aligned} \sigma_2(y) &\equiv \tau_2^{-1}(y, \mathbf{1}_n) = \tau_1^{-1}(y, g_{12}(y)) = \tau_1^{-1}(y, \mathbf{1}_n) \triangleleft g_{12}(y) \equiv \tau_1^{-1}(y, \mathbf{1}_n) \circ g_{12}(y) \\ &\equiv \sigma_1(y) \circ g_{12}(y) \end{aligned}$$

odtwarza pożądaný wynik

$$\tau_{\sigma_1} \circ \tau_{\sigma_2}^{-1}(y, V) = (y, \sigma_1(y)^{-1} \circ \sigma_1(y) \circ g_{12}(y)(V)) \equiv (y, g_{12}(y)(V)).$$

□

2. ABSTRAKCJA

Z przedstawionego w poprzednim rozdziale studium (kanonicznego) przypadku możemy wyabstrahować strukturalne własności konstrukcji będącej jego przedmiotem, kluczowe dla konstrukcji tej powodzenia. Mamy zatem do czynienia z konstrukcją wiązki włóknistej „stowarzyszonej” z daną wiązką główną poprzez działanie grupy strukturalnej tej ostatniej na ustalonej różniczkowalnej, przy czym owa różniczkowalność jest promowana do rangi włókna typowego konstruowanej wiązki, a dane lokalne (trywializacje lokalne i odpowiadające im odwzorowania przejścia) wyjściowej wiązki głównej indukują odnośne dane lokalne tejsze. Stosownej formalizacji tych naszych spostrzeżeń dostarcza

Definicja 1. Niechaj (P_G, B, G, π_{P_G}) będzie wiązką główną, M zaś – różniczkowalnością z gładkim działaniem (lewostronnym) $\lambda : G \times M \rightarrow M$ grupy Liego G . **Wiązka stowarzyszona z P_G poprzez λ** to wiązka włóknista

$$(P_G \times_\lambda M, B, M, \pi_{P_G \times_\lambda M})$$

o składowych:

- przestrzeń totalna $P_G \times_\lambda M \equiv (P_G \times M)/G$ będąca różniczkowalnością ilorazową określoną – według schematu opisanego w Cor. 5.2 (na gruncie Tw. 4.2) i w użytych tam zapisie – przez działanie z Równ. (5.2);
- rzut na bazę

$$\pi_{P_G \times_\lambda M} : P_G \times_\lambda M \rightarrow B : [(p, m)] \mapsto \pi_{P_G}(p).$$

Przy tym trywializacje lokalne $\tau_i : \pi_{P_G}^{-1}(\mathcal{O}_i) \xrightarrow{\cong} \mathcal{O}_i \times G$, $i \in I$ wiązki głównej P_G stowarzyszone z pokryciem $\mathcal{O} = \{\mathcal{O}_i\}_{i \in I}$ bazy B indukują trywializacje lokalne

$$\tilde{\tau}_i : \pi_{P_G \times_\lambda M}^{-1}(\mathcal{O}_i) \xrightarrow{\cong} \mathcal{O}_i \times M : [(p, m)] \mapsto (\pi_{P_G}(p), \lambda_{\text{pr}_2 \circ \tau_i(p)}(m)),$$

o odwzorowaniach przejścia

$$\tilde{\tau}_i \circ \tilde{\tau}_j^{-1} : \mathcal{O}_{ij} \times M \circlearrowleft : (x, m) \mapsto (x, \lambda_{g_{ij}(x)}(m)).$$

Ustaliwszy (dowolnie) punkt $x \in B$, wybierzmy (także dowolnie) $p_* \in (P_G)_x$. Dyfeomorfizmy

$$[p_*]_\lambda : M \xrightarrow{\cong} (P_G \times_\lambda M)_x : m \mapsto [(p_*, m)],$$

o odwrotnościach

$$[p_*]_\lambda^{-1} : (P_G \times_\lambda M)_x \xrightarrow{\cong} M : [(p, m)] \mapsto \lambda_{\phi_{P_G}(p_*, p)}(m)$$

i oczywistej własności

$$(3) \quad \forall_{g \in G} : [p_* \triangleleft g]_\lambda = [p_*]_\lambda \circ \lambda_g,$$

noszą miano **izomorfizmów modelujących włókna**. Indukują one **izomorfizmy transportu włókna**

$$\begin{aligned} [p_2, p_1]_\lambda \equiv [p_2]_\lambda \circ [p_1]_\lambda^{-1} & : (P_G \times_\lambda M)_{\pi_{P_G}(p_1)} \xrightarrow{\cong} (P_G \times_\lambda M)_{\pi_{P_G}(p_2)} \\ & : [(p, m)] \mapsto [(p_2, \lambda_{\phi_{P_G}(p_1, p)}(m))], \end{aligned}$$

określone dla dowolnej pary $(p_1, p_2) \in P_G$.

Dla dowolnej pary $(P_G \times_{\lambda_\alpha} M_\alpha, B, M_\alpha, \pi_{P_G \times_{\lambda_\alpha} M_\alpha})$, $\alpha \in \{1, 2\}$ wiązek stowarzyszonych z tą samą wiązką główną (P_G, B, G, π_{P_G}) określamy także **niezmiennik wiązek stowarzyszonych** jako morfizm wiązek włóknistych

$$(\Phi, \text{id}_B) : P_G \times_{\lambda_1} M_1 \longrightarrow P_G \times_{\lambda_2} M_2$$

o własności wyrażonej przez diagram przemienny, wypisany dla dowolnej pary punktów $p_1, p_2 \in P_G$,

$$\begin{array}{ccc} (P_G \times_{\lambda_1} M_1)_{\pi_{P_G}(p_1)} & \xrightarrow{[p_2, p_1]_{\lambda_1}} & (P_G \times_{\lambda_1} M_1)_{\pi_{P_G}(p_2)} \\ \downarrow \Phi \upharpoonright_{(P_G \times_{\lambda_1} M_1)_{\pi_{P_G}(p_1)}} & & \downarrow \Phi \upharpoonright_{(P_G \times_{\lambda_1} M_1)_{\pi_{P_G}(p_2)}} \\ (P_G \times_{\lambda_2} M_2)_{\pi_{P_G}(p_1)} & \xrightarrow{[p_2, p_1]_{\lambda_2}} & (P_G \times_{\lambda_2} M_2)_{\pi_{P_G}(p_2)} \end{array} .$$

Uwaga 1. Istnienie struktury różniczkowej na przestrzeni orbit $P_G \times_\lambda M$ działania $\tilde{\lambda}$ jest bezpośrednią konsekwencją Tw. 7-8.3, na którego przywołanie w powyższym kontekście pozwala Cor. 7-8.1. Przy tym gładkość rzutu na bazę $\pi_{P_G \times_\lambda M}$ wynika tu wprost ze Stw. Niezb-29, kiedy zauważyć, że rzut ten domyka diagram przemienny

$$\begin{array}{ccc} & & B \\ & \nearrow \pi_{P_G} \circ \text{pr}_1 & \uparrow \pi_{P_G \times_\lambda M} \\ P_G \times M & \xrightarrow{\pi_{(P_G \times M)/G}} & P_G \times_\lambda M \end{array} ,$$

w którym $\pi_{(P_G \times M)/G}$ jest surjektywną submersją (na mocy tegoż Tw. 7-8.3), a $\pi_{P_G} \circ \text{pr}_1$ jest jawnie gładkie. Jako że to ostatnie odwzorowanie także jest submersją, przeto własność tę ma $\pi_{P_G \times_\lambda M}$, o czym przekonuje tożsamość uzyskana w obrazie powyższego diagramu względem funktora stycznego.

Przejdziemy do zbadania trywializacji lokalnych, zaczynając od sprawdzenia sensowności ich definicji. Musimy w tym celu pokazać, że wartość przyjmowana przez odwzorowanie $\tilde{\tau}_i$ na klasie $[(p, m)]$ nie zależy od wyboru reprezentanta tej ostatniej. Obliczamy przeto

$$\begin{aligned} (\pi_{P_G}(p \triangleleft g), \lambda(\text{pr}_2 \circ \tau_i(p \triangleleft g), \lambda(g^{-1}, m))) &= (\pi_{P_G}(p), \lambda(\text{pr}_2 \circ \tau_i(p) \cdot g, \lambda(g^{-1}, m))) \\ &= (\pi_{P_G}(p), \lambda(\text{pr}_2 \circ \tau_i(p) \cdot g \cdot g^{-1}, m)) = (\pi_{P_G}(p), \lambda(\text{pr}_2 \circ \tau_i(p), m)) . \end{aligned}$$

Ponadto ponieważ odwzorowania

$$\underline{\tau}_i : \pi_{P_G}^{-1}(\mathcal{O}_i) \times M \longrightarrow \mathcal{O}_i \times M : (p, m) \longmapsto (\pi_{P_G}(p), \lambda_{\text{pr}_2 \circ \tau_i(p)}(m)), \quad i \in \{1, 2\}$$

są jawnie gładkie, a przy tym pozostają z $\tilde{\tau}_i$ w relacji opisywanej przez diagram przemienny

$$\begin{array}{ccc} & & \mathcal{O}_i \times M \\ & \nearrow \underline{\tau}_i & \uparrow \tilde{\tau}_i \\ \pi_{P_G}^{-1}(\mathcal{O}_i) \times M & \xrightarrow{\pi_{(P_G \times M)/G}} & \pi_{P_G \times_\lambda M}^{-1}(\mathcal{O}_i) \end{array} ,$$

w którym rzut kanoniczny $\pi_{(P_G \times M)/G}$ jest – wprost na mocy Tw. 7-8.3 i Cor. 7-8.1 – gładki, przeto w świetle Stw. Niezb-29 także odwzorowania $\tilde{\tau}_i$ są gładkie. Gładkość (także lokalna) ich odwrotności

$$\tilde{\tau}_i^{-1} : \mathcal{O}_i \times M \longrightarrow \pi_{P_G \times_\lambda M}^{-1}(\mathcal{O}_i) : (x, m) \longmapsto [(\tau_i^{-1}(x, e), m)]$$

nie budzi wątpliwości. We wszystkich dotychczasowych rozważaniach zakładamy *implicite* sensowność definicji odwzorowań $\tilde{\tau}_i$ i $\tilde{\tau}_i^{-1}$, która wymaga odrębnej weryfikacji – ta usprawiedliwia *a posteriori* dokonaną przez nas identyfikację włókna typowego

$$\pi_{\mathbb{P}_G \times_\lambda M}^{-1}(\{\pi_{\mathbb{P}_G \times_\lambda M}([p, m])\}) \cong M, \quad [p, m] \in \mathbb{P}_G \times_\lambda M$$

rekonstruowanej tu wiązki włóknistej. Bez trudu dowodzimy pożądaných tożsamości: oto więc dla $(x, m) \in \mathcal{O}_i \times M$ zachodzi

$$\begin{aligned} \tilde{\tau}_i \circ \tilde{\tau}_i^{-1}(x, m) &= \tilde{\tau}_i([\tau_i^{-1}(x, e), m]) \\ &= (\pi_{\mathbb{P}_G} \circ \tau_i^{-1}(x, e), \lambda(\text{pr}_2 \circ \tau_i \circ \tau_i^{-1}(x, e), m)) = (x, \lambda(e, m)) = (x, m), \end{aligned}$$

a dla $[p, m] \in \mathbb{P}_G \times_\lambda M$, $p = \tau_i^{-1}(x, g)$ otrzymujemy

$$\begin{aligned} \tilde{\tau}_i^{-1} \circ \tilde{\tau}_i([p, m]) &= \tilde{\tau}_i^{-1}(\pi_{\mathbb{P}_G}(p), \lambda(\text{pr}_2 \circ \tau_i(p), m)) \\ &= [(\tau_i^{-1}(\pi_{\mathbb{P}_G}(p), e), \lambda(\text{pr}_2 \circ \tau_i(p), m))] = [(\tau_i^{-1}(x, e), \lambda(g, m))] \\ &= [(\tau_i^{-1}(x, e) \triangleleft g, m)] = [(\tau_i^{-1}(x, g), m)] \equiv [p, m]. \end{aligned}$$

Wreszcie też na koniec obliczamy

$$\begin{aligned} \tilde{\tau}_i \circ \tilde{\tau}_j^{-1}(x, m) &\equiv \tilde{\tau}_i \circ \tilde{\tau}_j^{-1}(\pi_{\mathbb{P}_G} \circ \tau_j^{-1}(x, e), \lambda(\text{pr}_2 \circ \tau_j(\tau_j^{-1}(x, e)), m)) \\ &= \tilde{\tau}_i([\tau_j^{-1}(x, e), m]) = (x, \lambda(\text{pr}_2 \circ \tau_i \circ \tau_j^{-1}(x, e), m)) \\ &= (x, \lambda(\text{pr}_2(x, g_{ij}(x)), m)) \equiv (x, \lambda(g_{ij}(x), m)). \end{aligned}$$

Konstrukcja wiązki stowarzyszonej jest zatem dobrze określona.

Rozważmy następnie odwzorowanie

$$[p_*]_\lambda^{-1} : (\mathbb{P}_G \times_\lambda M)_x \longrightarrow M : [(p, m)] \longmapsto \lambda_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p_*, p)}(m), \quad p_* \in (\mathbb{P}_G)_x.$$

Jest ono dobrze określone, gdyż dla dowolnego reprezentanta $(\tilde{p}, \tilde{m}) \in [(p, m)]$ obliczamy

$$\lambda_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p_*, \tilde{p})}(\tilde{m}) = \lambda_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p_*, p)} \circ \lambda_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p, \tilde{p})}(\tilde{m}) = \lambda_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p_*, p)}(m).$$

Ponadto jest ono bijekcją, albowiem prawdziwą jest implikacja

$$\begin{aligned} [p_*]_\lambda^{-1}([(p_2, m_2)]) &= [p_*]_\lambda^{-1}([(p_1, m_1)]) \iff m_2 = \lambda_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p_2, p_1)}(m_1) \\ \implies [(p_2, m_2)] &= [(p_2, \lambda_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p_2, p_1)}(m_1))] = [(p_2 \triangleleft \phi_{\mathbb{P}_G}(p_2, p_1), m_1)] \\ &= [(p_1, m_1)], \end{aligned}$$

dowodząca injektywności $[p_*]_\lambda^{-1}$, a do tego dowolny punkt $m \in M$ możemy zapisać w postaci

$$m = [p_*]_\lambda^{-1}([(p_*, m)]),$$

co zaświadcza o surjektywności tego odwzorowania, wskazując w jawny sposób jego odwrotność

$$[p_*]_\lambda : M \longrightarrow (\mathbb{P}_G \times_\lambda M)_x : m \longmapsto [(p_*, m)].$$

Istotnie, odwzorowanie $[p_*]_\lambda$ spełnia tożsamości

$$\begin{aligned} [p_*]_\lambda^{-1} \circ [p_*]_\lambda(m) &= \lambda_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p_*, p_*)}(m) = \lambda_e(m) = m, \\ [p_*]_\lambda \circ [p_*]_\lambda^{-1}([(p, m)]) &= [(p_*, \lambda_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p_*, p)}(m))] \equiv [(p_* \triangleleft \phi_{\mathbb{P}_G}(p_*, p), m)] \\ &= [(p, m)]. \end{aligned}$$

Jest ono jawnie gładkie jako superpozycja włożenia $(p_*, \text{id}_M) : M \longrightarrow \{p_*\} \times M \subset (P_G)_{\pi_{P_G}(p_*)} \times M$ i surjektywnej submersji $\pi_{(P_G \times M)/G} : P_G \times M \longrightarrow (P_G \times M)/G$. Gładkość $[p_*]_\lambda^{-1}$ wynika natomiast z tezy Stw. Niezb-29 odniesionej do diagramu przemiennego

$$\begin{array}{ccc} & & M \\ & \nearrow^{\lambda(\phi_{P_G}(p_*, \text{pr}_1), \text{pr}_2)} & \uparrow [p_*]_\lambda^{-1} \\ (P_G)_x \times M & \xrightarrow{\pi_{(P_G \times G)/G} \uparrow (P_G)_x \times M} & (P_G \times_\lambda M)_x \end{array}$$

o submersyjnej surjekcji na krawędzi poziomej. Konstrukcja dyfeomorfizmu $[p_*]_\lambda^{-1}$ stanowi zatem niezależny (od wcześniejszej konstrukcji trywializacji lokalnych) dowód słuszności przedłożonej przez nas identyfikacji włókna typowego wiązki stowarzyszonej.

Przykłady 1.

- (1) Wiązka wektorowa $\mathbb{V}$ (rzędu n) jest wiązką stowarzyszoną z wiązką (główną) reperów $F_{GL}\mathbb{V}$ poprzez działanie definiujące (ewaluację),

$$\mathbb{V} \cong F_{GL}\mathbb{V} \times_{\text{ev}} \mathbb{K}^{\times n}.$$

- (2) **Wiązka dołączona**

$$(\text{Ad } P_G \equiv P_G \times_{\text{Ad}} G, B, G, \pi_{P_G \times_{\text{Ad}} G}).$$

- (3) Wiązka główna P_G może być zrealizowana jako wiązka stowarzyszona

$$(P_G \times_\ell G, B, G, \pi_{P_G \times_\ell G}).$$

Stosowny izomorfizm wiązek włóknistych to

$$\tilde{\tau} : P_G \times_\ell G \longrightarrow P_G : [(p, g)] \longmapsto p \triangleleft g,$$

przy czym jego gładkość wynika z tego, że domyka on diagram przemienny

$$\begin{array}{ccc} & & B \\ & \nearrow^r & \uparrow \pi_{P_G \times_\ell G} \\ P_G \times G & \xrightarrow{\pi_{(P_G \times G)/G}} & P_G \times_\ell G \end{array},$$

w którym $\pi_{(P_G \times G)/G}$ jest surjektywną submersją, r zaś – odwzorowaniem gładkim. Odwrotność $\tilde{\tau}$ jest dana w (jawnie gładkiej) postaci

$$\tilde{\tau}^{-1} : P_G \longrightarrow P_G \times_\ell G : p \longmapsto [(p, e)].$$

Na wiązce stowarzyszonej $P_G \times_\ell G$ jest określone działanie prawostronne grupy G w postaci

$$\tilde{\tau} : (P_G \times_\ell G) \times G \longrightarrow P_G \times_\ell G : ([(p, g)], h) \longmapsto [(p, g \cdot h)],$$

względem którego każde z włókien jest torsorem. Izomorfizm $\tilde{\tau}$ jest G -ekwiwariantny,

$$\tilde{\tau} \circ \tilde{\tau}([(p, g)], h) = \tilde{\tau}([(p, g \cdot h)]) = p \triangleleft (g \cdot h) = (p \triangleleft g) \triangleleft h = r \circ \tilde{\tau}([(p, g)], h),$$

mamy zatem do czynienia z izomorfizmem wiązek głównych.

W poszukiwaniu automorfizmów wiązki stowarzyszonej $P_G \times_\ell G$ zauważamy, że ze względu na przemienność działania regularnego lewostronnego ℓ . z działaniem regularnym prawostronnym $\varphi. : G \times G \longrightarrow G : (g, h) \longmapsto g \cdot h$ to ostatnie indukuje – na mocy Stw. 3, a dla dowolnego $g \in G$ – niezmiennik wiązek

$$\Phi[r_g] : P_G \times_\ell G \circlearrowleft : [(p, h)] \longmapsto \Phi[r_g]^{\pi_{P_G}(p)}([(p, h)]),$$

przy czym

$$\Phi[r_g]^{\pi_{P_G}(p)}([(p, h)]) = [p]_{P_G \times_\ell G} \circ r_g \circ [p]_{P_G \times_\ell G}^{-1}([(p, h)])$$

$$\begin{aligned}
 &= [p]_{\mathbb{P}_G \times_{\ell} G} \circ r_g \circ \ell_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p,p)}(h) = [p]_{\mathbb{P}_G \times_{\ell} G} \circ r_g(h) \\
 &= [p]_{\mathbb{P}_G \times_{\ell} G}(h \cdot g) = [(p, h \cdot g)] \equiv \tilde{r}_g([(p, h)]),
 \end{aligned}$$

czyli

$$\Phi[r_g] \equiv \tilde{r}_g,$$

a ponieważ

$$[(p, h)] = [(p \triangleleft h, e)] \equiv \tilde{t}^{-1}(p \triangleleft h)$$

oraz

$$[(p, h \cdot g)] = [(p \triangleleft h \cdot g, e)] = [((p \triangleleft h) \triangleleft g, e)] = [(r_g(p \triangleleft h), e)] \equiv \tilde{t}^{-1} \circ r_g(p \triangleleft h),$$

zatem

$$\tilde{t} \circ \Phi[r_g] \circ \tilde{t}^{-1} = r_g.$$

W tym więc sensie automorfizmy $\Phi[r_g]$ są indukowane przez r , a o tym ostatnim możemy myśleć jako o modelowym niezmienniku wiązek.

Celem praktycznym (np. fizykalnym) konstrukcji wiązek stowarzyszonych jest uzyskanie gładkich dystrybucji rozmaitości określonego (izo)typu M nad zadaną bazą B (np. czasoprzestrzenią) będących nośnikiem wyróżnionego działania ustalonej grupy Liego G (np. symetrii teorii fizykalnej), które ma charakter lokalny nad bazą. Innymi słowy, jest nim stworzenie rozmaitości lokalnie modelowanej na $\mathcal{O} \times M$, $\mathcal{O} \subset B$ z działaniem G lokalnie modelowanym na λ . O tym, że tak zdefiniowany cel został skutecznie zrealizowany zaświadczaają dwa poniższe stwierdzenia, z których pierwsze dostarcza zarazem „usprawiedliwienia” *ex post* dokonanego przez nas nieoczywistego wyboru (podklasy) morfizmów wiązek stowarzyszonych.

Stwierdzenie 3. Wiązki stowarzyszone z daną wiązką główną $(\mathbb{P}_G, B, G, \pi_{\mathbb{P}_G})$ wraz z odnośnymi niezmiennikami wiązek stowarzyszonych tworzą **kategorię wiązek stowarzyszonych z wiązką główną** $\mathbb{P}_G$, którą będziemy oznaczać symbolem

$$\mathbf{AssBun}(\mathbb{P}_G).$$

Kategoria ta jest kanonicznie równoważna kategorii $\mathbf{Man}_G$ rozmaitości z (lewostronnym) działaniem gładkim o morfizmach danych przez odwzorowania G -ekwiwariantne.

Dowód: Pierwsza część tezy stanowi ledwie wskazanie klasy morfizmów przez nas rozpatrywanych i jako taka nie wymaga odrębnego dowodu (niezmienniki wiązek można w oczywisty sposób składać, a ponadto morfizm identycznościowy jest – rzecz jasna – niezmiennikiem wiązek). Także wzajem jednoznaczna odpowiedniość między obiektami kategorii $\mathbf{AssBun}(\mathbb{P}_G)$ i G -rozmaitościami jest oczywista. Jedynym zatem, co wymaga sprawdzenia, jest stosowna bijektywna odpowiedniość między niezmiennikami wiązek stowarzyszonych i odwzorowaniami G -ekwiwariantnymi.

Niechaj $(\Phi, \text{id}_B) : \mathbb{P}_G \times_{\lambda_1} M_1 \rightarrow \mathbb{P}_G \times_{\lambda_2} M_2$ będzie niezmiennikiem wiązek, a wtedy możemy zdefiniować – dla pewnego (dowolnego) punktu $p \in \mathbb{P}_G$ – odwzorowanie (jawnie gładkie)

$$\chi[\Phi] := [p]_{\lambda_2}^{-1} \circ \Phi \circ [p]_{\lambda_1} : M_1 \xrightarrow{\cong} (\mathbb{P}_G \times_{\lambda_1} M_1)_{\pi_{\mathbb{P}_G}(p)} \rightarrow (\mathbb{P}_G \times_{\lambda_2} M_2)_{\pi_{\mathbb{P}_G}(p)} \xrightarrow{\cong} M_2,$$

które wobec definiującej własności Φ ,

$$\Phi \circ [p_2]_{\lambda_1} \circ [p_1]_{\lambda_1}^{-1} = [p_2]_{\lambda_2} \circ [p_1]_{\lambda_2}^{-1} \circ \Phi,$$

nie zależy od wyboru punktu p użytego w jego definicji. G -ekwiwariantność tak określonych odwzorowań,

$$\chi[\Phi] \in \text{Hom}_G(M_1, M_2),$$

wynika wprost z bezpośredniego rachunku, odwołującego się do Równ. (3) i przeprowadzonego poniżej dla dowolnych $(p, g) \in \mathbb{P}_G \times G$,

$$\chi[\Phi] \circ \lambda_{1g} \equiv [p]_{\lambda_2}^{-1} \circ \Phi \circ ([p]_{\lambda_1} \circ \lambda_{1g}) = [p]_{\lambda_2}^{-1} \circ \Phi \circ [p \triangleleft g]_{\lambda_1}$$

$$\begin{aligned}
 &\equiv ([p \triangleleft g]_{\lambda_2} \circ \lambda_{2g^{-1}})^{-1} \circ \Phi \circ [p \triangleleft g]_{\lambda_1} = \lambda_{2g} \circ [p \triangleleft g]_{\lambda_2}^{-1} \circ \Phi \circ [p \triangleleft g]_{\lambda_1} \\
 &= \lambda_{2g} \circ [p]_{\lambda_2}^{-1} \circ \Phi \circ [p]_{\lambda_1} \equiv \lambda_{2g} \circ \chi[\Phi].
 \end{aligned}$$

I odwrotnie, z każdym odwzorowaniem $\chi \in \text{Hom}_G(M_1, M_2)$ możemy stowarzyszyć odwzorowanie (gładkie)

$$\begin{aligned}
 \Phi[\chi]^{\pi_{P_G(p)}} &:= [p]_{\lambda_2} \circ \chi \circ [p]_{\lambda_1}^{-1} &: (\mathbb{P}_G \times_{\lambda_1} M_1)_{\pi_{P_G(p)}} &\longrightarrow (\mathbb{P}_G \times_{\lambda_1} M_2)_{\pi_{P_G(p)}} \\
 & &: [(p, m)] &\longmapsto [(p, \chi(m))],
 \end{aligned}$$

zależne jedynie od rzutu $p \in P_G$ na bazę wiązki B ,

$$\begin{aligned}
 \Phi[\chi]^{\pi_{P_G(p \triangleleft g)}} &= [p \triangleleft g]_{\lambda_2} \circ \chi \circ [p \triangleleft g]_{\lambda_1}^{-1} = [p]_{\lambda_2} \circ (\lambda_{2g} \circ \chi \circ \lambda_{1g^{-1}}) \circ [p]_{\lambda_1}^{-1} \\
 &= [p]_{\lambda_2} \circ \chi \circ (\lambda_{1g} \circ \lambda_{1g^{-1}}) \circ [p]_{\lambda_1}^{-1} = [p]_{\lambda_2} \circ \chi \circ [p]_{\lambda_1}^{-1} \equiv \Phi[\chi]^{\pi_{P_G(p)}},
 \end{aligned}$$

i z tej racji określające niezmiennik wiązek dany wzorem

$$\Phi[\chi] : \mathbb{P}_G \times_{\lambda_1} M_1 \longrightarrow \mathbb{P}_G \times_{\lambda_2} M_2 : [(p, m)] \longmapsto \Phi[\chi]^{\pi_{P_G(p)}}([(p, m)]).$$

Istotnie, obliczamy

$$\begin{aligned}
 \Phi[\chi] \circ [p_2, p_1]_{\lambda_1} &\equiv ([p_2]_{\lambda_2} \circ \chi \circ [p_2]_{\lambda_1}^{-1}) \circ ([p_2]_{\lambda_1} \circ [p_1]_{\lambda_1}^{-1}) = [p_2]_{\lambda_2} \circ \chi \circ [p_1]_{\lambda_1}^{-1} \\
 &= ([p_2]_{\lambda_2} \circ [p_1]_{\lambda_2}^{-1}) \circ ([p_1]_{\lambda_2} \circ \chi \circ [p_1]_{\lambda_1}^{-1}) \equiv [p_2, p_1]_{\lambda_2} \circ \Phi[\chi].
 \end{aligned}$$

Skonstruowane tu przyporządkowania

$$\begin{aligned}
 &\text{Hom}_{\mathbf{AssBun}(P_G)}(\mathbb{P}_G \times_{\lambda_1} M_1, \mathbb{P}_G \times_{\lambda_2} M_2) \longrightarrow \text{Hom}_G(M_1, M_2) \\
 &: (\Phi, \text{id}_B) \longmapsto \chi[\Phi]
 \end{aligned}$$

oraz

$$\begin{aligned}
 &\text{Hom}_G(M_1, M_2) \longrightarrow \text{Hom}_{\mathbf{AssBun}(P_G)}(\mathbb{P}_G \times_{\lambda_1} M_1, \mathbb{P}_G \times_{\lambda_2} M_2) \\
 &: \chi \longmapsto (\Phi[\chi], \text{id}_B)
 \end{aligned}$$

są wzajem odwrotne, a każde z nich jest funktorialne. Istotnie, w przypadku rozmaitości M z działaniem $\lambda : G \times M \longrightarrow M$ otrzymujemy, w dowolnym punkcie $p \in P_G$, równość

$$\Phi[\text{id}_M]^{\pi_{P_G(p)}} = [p]_{\lambda_2} \circ \text{id}_B \circ [p]_{\lambda_1}^{-1} = [p]_{\lambda_2} \circ [p]_{\lambda_1}^{-1} = \text{id}_{(\mathbb{P}_G \times_{\lambda} M)_{\pi_{P_G(p)}}},$$

czyli też tożsamość

$$\Phi[\text{id}_M] = \text{id}_{\mathbb{P}_G \times_{\lambda} M},$$

a nadto dla dowolnej pary odwzorowań G -ekwiwariantnych $\chi_\alpha : M_\alpha \longrightarrow M_{\alpha+1}$, $\alpha \in \{1, 2\}$ pomiędzy G -rozmaitościami M_β , $\beta \in \{1, 2, 3\}$ z odpowiednimi działaniami $\lambda_\beta : G \times M_\beta \longrightarrow M_\beta$

otrzymujemy diagram przemienny (dla dowolnego $p \in P_G$)

$$\begin{array}{ccc}
 M_1 & \xrightarrow{[p]_{\lambda_1}} & (P_G \times_{\lambda_1} M_1)_{\pi_{P_G}(p)} \\
 \downarrow \chi_1 & & \swarrow \Phi[\chi_1]^{\pi_{P_G}(p)} \\
 M_2 & \xrightarrow{[p]_{\lambda_2}} & (P_G \times_{\lambda_2} M_2)_{\pi_{P_G}(p)} \\
 \downarrow \chi_2 & & \searrow \Phi[\chi_2]^{\pi_{P_G}(p)} \\
 M_3 & \xrightarrow{[p]_{\lambda_3}} & (P_G \times_{\lambda_3} M_3)_{\pi_{P_G}(p)}
 \end{array}$$

$\Phi[\chi_2]^{\pi_{P_G}(p)} \circ \Phi[\chi_1]^{\pi_{P_G}(p)}$,

w którym przemiennosc g6rnego (wzgl. dolnego) trapezu wyraża definicję niezmiennika $\Phi[\chi_1]$ (wzgl. $\Phi[\chi_2]$), a przemiennosc lewego i prawego tr6jkąta jest zapisem definicji odnośnych superpozycji odwzorowań, a ponieważ zarazem skrajna prawa krawędź jest – wprost z definicji – tożsamsa z odwzorowaniem $\Phi[\chi_2 \circ \chi_1]^{\pi_{P_G}(p)}$, przeto – zgodnie z oczekiwaniami –

$$\Phi[\chi_2 \circ \chi_1] = \Phi[\chi_2] \circ \Phi[\chi_1].$$

Ten sam diagram przekonuje nas o funktorialności odwzorowania odwrotnego, jeśli tylko potraktować niezmienniki wiązek jako dane, a odwzorowania G-ekwiwariantne – jako przypisane tym ostatnim. $\square$

Uwaga 2. Termin „wiązka dołączona” bywa używany w literaturze w odniesieniu do wiązki stowarzyszonej

$$(\text{ad } P_G \equiv P_G \times_{T_e \text{Ad } \mathfrak{g}} B, \mathfrak{g}, \pi_{P_G \times_{T_e \text{Ad } \mathfrak{g}}}),$$

o wł6knie typowym tożsamym z algebrą Liego $\mathfrak{g}$ grupy Liego G .

Mamy też zasadnicze

Stwierdzenie 4. Przyjmijmy zapis Def. 1 oraz Przykl. 1 (2). Istnieje kanoniczna struktura wiązki grup na $\text{Ad } P_G$, lokalnie modelowana na strukturze grupy na wł6knie typowym G , tj. są określone: łączna operacja binarna

$$[M] : \text{Ad } P_G \times_B \text{Ad } P_G \longrightarrow \text{Ad } P_G$$

posiadająca element neutralny oraz operacja unarna

$$[\text{Inv}] : \text{Ad } P_G \curvearrowright,$$

spełniające (wł6kno po wł6knie) aksjomaty grupy. Struktura ta indukuje kanonicznie strukturę grupy (Fréchet–Liego) na przestrzeni cięć $\Gamma(\text{Ad } P_G)$ tej wiązki, mającą swą realizację na przestrzeni cięć $\Gamma(P_G \times_{\lambda} M)$ wiązki stowarzyszonej $P_G \times_{\lambda} M$ indukowaną przez odwzorowanie

$$[\lambda] : \text{Ad } P_G \times_B (P_G \times_{\lambda} M) \longrightarrow P_G \times_{\lambda} M$$

spełniające (wł6kno po wł6knie) aksjomaty (IDG1) i (IDG2) działania grupy Liego na rozmaiłości i modelowane lokalnie na λ .

Dow6d: Rozważmy na wstępnie operację binarną

$$\begin{aligned}
 [M] & : \text{Ad } P_G \times_B \text{Ad } P_G \longrightarrow \text{Ad } P_G \\
 & : \left([(p_1, g_1)], [(p_2, g_2)] \right) \longmapsto \left[(p_1, g_1 \cdot \text{Ad}_{\phi_{P_G}(p_1, p_2)}(g_2)) \right],
 \end{aligned}$$

wraz z przyporządkowaniem – włókno po włóknie –

$$[\varepsilon]_{\pi_{\mathbb{P}_G}(p)} : \{\bullet\} \longrightarrow \text{Ad } \mathbb{P}_G : \bullet \longmapsto [(p, e)], \quad p \in \mathbb{P}_G$$

oraz operacją unarną

$$[\text{Inv}] : \text{Ad } \mathbb{P}_G \circlearrowleft : [(p, g)] \longmapsto [(p, g^{-1})].$$

Zacniemy od sprawdzenia, że wszystkie trzy odwzorowania są dobrze określone. Niech zatem $(p_3, g_3) \in [(p_1, g_1)]$, tj. $(p_3, g_3) = (p_1 \triangleleft g_{13}, \text{Ad}_{g_{13}^{-1}}(g_1))$ oraz $(p_4, g_4) \in [(p_2, g_2)]$, tj. $(p_4, g_4) = (p_2 \triangleleft g_{24}, \text{Ad}_{g_{24}^{-1}}(g_2))$, gdzie dla skrótu oznaczyliśmy $g_{ij} \equiv \phi_{\mathbb{P}_G}(p_i, p_j)$, $(i, j) \in \{(1, 3), (2, 4)\}$, a wówczas – na mocy Stw. 5-6.1 – otrzymujemy

$$\begin{aligned} & [(p_3, g_3 \cdot \text{Ad}_{g_{34}}(g_4))] = [(p_1, \text{Ad}_{g_{13}}(g_3 \cdot \text{Ad}_{g_{34}}(g_4)))] \\ &= [(p_1, \text{Ad}_{g_{13}}(\text{Ad}_{g_{13}^{-1}}(g_1) \cdot \text{Ad}_{g_{34} \cdot g_{24}^{-1}}(g_2)))] = [(p_1, g_1 \cdot \text{Ad}_{g_{13} \cdot g_{34} \cdot g_{24}}(g_2))] \\ &= [(p_1, g_1 \cdot \text{Ad}_{g_{12}}(g_2))] \end{aligned}$$

oraz

$$[(p_3, g_3^{-1})] = [(p_1, \text{Ad}_{g_{13}}(g_3^{-1}))] = [(p_1, \text{Ad}_{g_{13}}(g_3)^{-1})] = [(p_1, g_1^{-1})],$$

a nadto stwierdzamy, że wartość odwzorowania $[\varepsilon]_{\pi_{\mathbb{P}_G}(p)}$ nie zależy od wyboru punktu we włóknie nad $\pi_{\mathbb{P}_G}(p)$, oto bowiem dla dowolnego $\tilde{p} = p \triangleleft \phi_{\mathbb{P}_G}(p, \tilde{p})$ dostajemy

$$[(\tilde{p}, e)] = [(p \triangleleft \phi_{\mathbb{P}_G}(p, \tilde{p}), e)] = [(p, \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p, \tilde{p})}(e))] = [(p, e)].$$

Dowód stwierdzenia, że powyższa struktura jest w istocie lokalnie modelowana na G , sprowadza się do wykazania, że izomorfizmy modelujące włókna wiązki dołączonej,

$$[p_*]_{\text{Ad}} : (\text{Ad } \mathbb{P}_G)_x \longrightarrow G : [(p, g)] \longmapsto \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p, p)}(g), \quad x \in B,$$

są homomorfizmami grup, co czynimy poniżej (dla dowolnej pary punktów $(p_1, g_1), (p_2, g_2) \in \mathbb{P}_G \times G$ o własności $p_1, p_2 \in (\mathbb{P}_G)_x$, w odwołaniu do Stw. 5-6.1,

$$\begin{aligned} [p_*]_{\text{Ad}} \circ [M]([(p_1, g_1)], [(p_2, g_2)]) &= [p_*]_{\text{Ad}}([(p_1, g_1 \cdot \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p_1, p_2)}(g_2))]) \\ &= \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p_*, p_1)}(g_1 \cdot \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p_1, p_2)}(g_2)) \\ &= \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p_*, p_1)}(g_1) \cdot \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p_*, p_1) \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(p_1, p_2)}(g_2) \\ &= \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p_*, p_1)}(g_1) \cdot \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p_*, p_2)}(g_2) \\ &\equiv M([p_*]_{\text{Ad}}([(p_1, g_1)]), [p_*]_{\text{Ad}}([(p_2, g_2)]))). \end{aligned}$$

Pierwszym krokiem na drodze do zrekonstruowania działania włókno po włóknie grupy $\Gamma(\text{Ad } \mathbb{P}_G)$ na przestrzeni $\Gamma(\mathbb{P}_G \times_\lambda M)$ jest identyfikacja następującego lewego działania wiązki dołączonej na $\mathbb{P}_G$:

$$[r] : \text{Ad } \mathbb{P}_G \times_B \mathbb{P}_G \longrightarrow \mathbb{P}_G : ([p, g], \tilde{p}) \longmapsto r_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p}, p)}(g)}(\tilde{p}).$$

Jest ono w pełni jednoznacznie określone, oto bowiem dla dowolnego reprezentanta $(p_2, g_2) \in [(p_1, g_1)]$ otrzymujemy

$$\begin{aligned} r_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p}, p_2)}(g_2)}(\tilde{p}) &= r_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p}, p_1) \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(p_1, p_2)}(g_2)}(\tilde{p}) = r_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p}, p_1)}(\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p_1, p_2)}(g_2))}(\tilde{p}) \\ &= r_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p}, p_1)}(g_1)}(\tilde{p}). \end{aligned}$$

O jego gładkości przesądza Stw. Niezb-29 – istotnie, $[r]$ jest (jedynym) gładkim odwzorowaniem indukowanym przez stałe na poziomicach rzutu kanonicznego $\pi_{(\mathbb{P}_G \times G)/G}$ odwzorowanie (jawnie gładkie)

$$\tilde{r} : (\mathbb{P}_G \times G) \times_B \mathbb{P}_G \longrightarrow \mathbb{P}_G : ((p, g), \tilde{p}) \longmapsto r_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p}, p)}(g)}(\tilde{p}).$$

Bez trudu przekonujemy się, że $[r]$. ma własności analogiczne do własności definiujących (lewego) działania grupy: oto element neutralny działa trywialnie,

$$[r]_{[(p,e)]}(\tilde{p}) = r_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p},p)}(e)}(\tilde{p}) = r_e(\tilde{p}) = \tilde{p},$$

a odwzorowanie $[r]$. jest moltiplicatywne w pierwszym argumencie, tj. dla dowolnej pary $[(p_1, g_1)]$, $[(p_2, g_2)] \in (\mathbb{P}_G)_{\pi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p})}$ zachodzi tożsamość

$$\begin{aligned} [r]_{[M]([(p_1, g_1)], [(p_2, g_2)])}(\tilde{p}) &= r_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p}, p_1)}(g_1 \cdot \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p_1, p_2)}(g_2))}(\tilde{p}) \\ &= r_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p}, p_1)}(g_1) \cdot \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p}, p_1) \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(p_1, p_2)}(g_2)}(\tilde{p}) = r_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p}, p_1)}(g_1) \cdot \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p}, p_2)}(g_2)}(\tilde{p}) \\ &= r_{\text{Ad}_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p}, p_2)}(g_2^{-1})}(\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p}, p_1)}(g_1))} \circ r_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p}, p_2)}(g_2)}(\tilde{p}) \\ &\equiv \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p}, p_2) \cdot g_2^{-1} \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(p_2, p_1)}(g_1) \circ [r]_{[(p_2, g_2)]}(\tilde{p}), \end{aligned}$$

którą wobec równości

$$\begin{aligned} \phi_{\mathbb{P}_G}([r]_{[(p_2, g_2)]}(\tilde{p}), p_1) &= \phi_{\mathbb{P}_G}(r_{g_2 \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(p_2, \tilde{p})}(p_2), p_1) \\ &\equiv \phi_{\mathbb{P}_G}(r_{g_2 \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(p_2, \tilde{p})}(p_2), r_{g_2 \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(p_2, \tilde{p})} \cdot (g_2 \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(p_2, \tilde{p}))^{-1} \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(p_2, p_1)(p_2)) \\ &= (g_2 \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(p_2, \tilde{p}))^{-1} \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(p_2, p_1) \end{aligned}$$

możemy przepisać w pożądanym postaci

$$\begin{aligned} [r]_{[M]([(p_1, g_1)], [(p_2, g_2)])}(\tilde{p}) &= r_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}([r]_{[(p_2, g_2)]}(\tilde{p}), p_1)}(g_1)}([r]_{[(p_2, g_2)]}(\tilde{p})) \\ &\equiv [r]_{[(p_1, g_1)]} \circ [r]_{[(p_2, g_2)]}(\tilde{p}). \end{aligned}$$

Należy przy tym podkreślić, że zdefiniowane tu działanie wiązki dołączonej jest przemienne z działaniem prawostronnym definiującym r . – w rzeczy samej, dla dowolnych $[(p, g)] \in \text{Ad } \mathbb{P}_G$, $h \in G$ i $\tilde{p} \in (\mathbb{P}_G)_{\pi_{\mathbb{P}_G}(p)}$ stwierdzamy, że

$$\begin{aligned} [r]_{[(p,g)]} \circ r_h(\tilde{p}) &= r_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(r_h(\tilde{p}), p)}(g)}(r_h(\tilde{p})) = r_{g \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(p, r_h(\tilde{p}))}(p) \\ &= r_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p}, p) \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(p, r_h(\tilde{p}))}(\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p}, p)}(g)(\tilde{p})) \\ &\equiv r_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{p}, r_h(\tilde{p}))}([r]_{[(p,g)]}(\tilde{p})) = r_h \circ [r]_{[(p,g)]}(\tilde{p}). \end{aligned}$$

Działanie to możemy następnie podnieść, z zachowaniem wszystkich sprawdzonych powyżej jego poświadczonych własności, z przestrzeni totalnej wiązki dołączonej do przestrzeni cięć (globalnych) teje wiązki, wedle schematu

$$\Gamma[r]. : \Gamma(\text{Ad } \mathbb{P}_G) \times \mathbb{P}_G \longrightarrow \mathbb{P}_G : (\gamma, p) \longmapsto [r]_{\gamma \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)}(p).$$

Przestrzeń $\Gamma(\text{Ad } \mathbb{P}_G)$ (wyposażona w naturalną strukturę rozmaitości Fréchet'a) objawia się w roli nośnika struktury grupy (Fréchet'a–Liego) o operacjach grupowych (σ jest *dowolnym* cięciem lokalnym $\mathbb{P}_G$ na otoczeniu danego punktu w bazie)

$$\Gamma[M] : \Gamma(\text{Ad } \mathbb{P}_G) \times \Gamma(\text{Ad } \mathbb{P}_G) \longrightarrow \Gamma(\text{Ad } \mathbb{P}_G) : (\gamma_1, \gamma_2) \longmapsto [M] \circ (\gamma_1, \gamma_2),$$

$$\Gamma[\text{Inv}] : \Gamma(\text{Ad } \mathbb{P}_G) \curvearrowright : \gamma \longmapsto [\text{Inv}] \circ \gamma,$$

$$\Gamma[\varepsilon] : \{\bullet\} \longrightarrow \Gamma(\text{Ad } \mathbb{P}_G) : \bullet \longmapsto [(\sigma(\cdot), e)],$$

indukowanych w oczywisty sposób (punktowo) z odnośnych operacji na $\text{Ad } \mathbb{P}_G$, i zarazem – w roli podgrupy grupy automorfizmów wiązki głównej $\mathbb{P}_G$ (nad identycznością na bazie), przy czym odwzorowanie $\Gamma[r]_\gamma$ utożsamiamy z automorfizmem $(\Gamma[r]_\gamma, \text{id}_G, \text{id}_B)$ w zapisie Def. 5-6.1. Używając tak rozumianego działania grupy cięć wiązki dołączonej na $\mathbb{P}_G$, możemy następnie w oczywisty sposób rozszerzyć działanie teje grupy cięć do wiązki $\mathbb{P}_G \times M$ nad wyjściową bazą B

kładąc

$$\begin{aligned} \Gamma[\tilde{r}] := \Gamma[r] \times \text{id}_M & : \Gamma(\text{Ad } \mathbf{P}_G) \times (\mathbf{P}_G \times M) \longrightarrow \mathbf{P}_G \times M \\ & : (\gamma, (p, m)) \longmapsto ([r]_{\gamma \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p)}(p), m). \end{aligned}$$

Własnością tego działania o kluczowym znaczeniu dla naszych dalszych rozważań jest jego przemienność z działaniem $\tilde{\lambda}$ zdefiniowanym w Równ. (7-8.2), stanowiącym podstawę konstrukcji wiązki stowarzyszonej $\mathbf{P}_G \times_{\lambda} M$. Istotnie, dla dowolnych $\gamma \equiv [(\sigma, \mu)] \in \Gamma(\text{Ad } \mathbf{P}_G)$, $g \in G$ oraz $(p, m) \in \mathbf{P}_G \times M$, otrzymujemy – przywoławszy sprawdzoną uprzednio przemienność działań: $[r]$ i $r \cdot x$

$$\begin{aligned} \Gamma[\tilde{r}]_{\gamma} \circ \tilde{\lambda}_g(p, m) & = ([r]_{\gamma \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(r_g(p))}(r_g(p)), \lambda_{g^{-1}}(m)) \\ & \equiv ([r]_{\gamma \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p)} \circ r_g(p), \lambda_{g^{-1}}(m)) = (r_g \circ [r]_{\gamma \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p)}(p), \ell_{g^{-1}}(m)) \\ & = \tilde{\lambda}_g \circ \Gamma[\tilde{r}]_{\gamma}(p, m). \end{aligned}$$

W konsekwencji tego faktu działanie indukowane $\Gamma[\tilde{r}]$ zstępuje na rozmaitość orbit $(\mathbf{P}_G \times M)/G \equiv \mathbf{P}_G \times_{\lambda} M$, tj. kanonicznie indukuje działanie lewostronne grupy $\Gamma(\mathbf{P}_{\text{Ad}} G)$ na rozmaitości $\mathbf{P}_G \times_{\lambda} M$ dane wzorem

$$\begin{aligned} \Gamma[\tilde{r}]^{\lambda} & : \Gamma(\text{Ad } \mathbf{P}_G) \times \mathbf{P}_G \times_{\lambda} M \longrightarrow \mathbf{P}_G \times_{\lambda} M \\ & : (\gamma, [(p, m)]) \longmapsto [([r]_{\gamma \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p)}(p), m)]. \end{aligned}$$

Dotychczasowa nasza analiza przekonuje, że odwzorowanie to jest dobrze określone i ma wszystkie własności działania (lewostronnego) grupy. W ostatnim kroku indukujemy przy jego użyciu postulowane w treści dowodzonego stwierdzenia działanie grupy $\Gamma(\text{Ad } \mathbf{P}_G)$ na przestrzeni cięć (globalnych) wiązki stowarzyszonej,

$$\begin{aligned} \Gamma[\Gamma[\tilde{r}]]^{\lambda} & : \Gamma(\text{Ad } \mathbf{P}_G) \times \Gamma(\mathbf{P}_G \times_{\lambda} M) \longrightarrow \Gamma(\mathbf{P}_G \times_{\lambda} M) \\ (4) & : (\gamma, [(\sigma, \mu)]) \longmapsto [([r]_{\gamma \circ \pi_{\mathbf{P}_G} \circ \sigma(\cdot)} \circ \sigma(\cdot), \mu(\cdot))] \equiv [([r]_{\gamma(\cdot)} \circ \sigma(\cdot), \mu(\cdot))]. \end{aligned}$$

To ostatnie w oczywisty sposób stanowi podniesienie do przestrzeni cięć odwzorowania

$$\begin{aligned} [\lambda] & : \text{Ad } \mathbf{P}_G \times_B (\mathbf{P}_G \times_{\lambda} M) \longrightarrow \mathbf{P}_G \times_{\lambda} M \\ & : ((p_1, g), [(p_2, m)]) \longmapsto [(p_2, \lambda_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p_2, p_1)}(g)}(m))], \end{aligned}$$

którego określoność i mnożliwość w pierwszym argumencie jest bezpośrednią konsekwencją zweryfikowanych przez nas odnośnych własności działania $\Gamma[\Gamma[\tilde{r}]]$. To, że – zgodnie z tezą stwierdzenia – działanie $[\lambda]$ jest lokalnie modelowane na λ , stwierdzamy, używając wskazanych wcześniej izomorfizmów $[p_*]_{\text{Ad}}$ oraz $[p_*]_{\lambda}$. Wykonujemy zatem prosty rachunek:

$$\begin{aligned} & \lambda_{[p_*]_{\text{Ad}}((p_1, g))}([p_*]_{\lambda}([(p_2, m)])) = \lambda_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p_*, p_1)}(g)} \circ \lambda_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p_*, p_2)}(m) \\ & = \lambda_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p_*, p_2) \cdot \text{Ad}_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p_2, p_1)}(g)}(m) = \lambda_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p_*, p_2)}(\lambda_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p_2, p_1)}(g)}(m)) \\ & \equiv [p_*]_{\lambda}([(p_2, \lambda_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p_2, p_1)}(g)}(m))]) \equiv [p_*]_{\lambda} \circ [\lambda]_{[(p_1, g)]}([(p_2, m)]). \end{aligned}$$

□

Uwaga 3. Postać zapostulowanych w treści dowodu geometryzacji operacji grupowych ($[M]$, $[\text{Inv}]$ i $[\varepsilon]$) oraz działania grupy ($[\lambda]$) może na pierwszy rzut oka wydać się wysoce nieoczywistą. Należy jednak podkreślić, że ich złożoność jest jedynie artefaktem przyjętego wcześniej schematu opisu

(punktów) rozmaitości ilorazowych $\text{Ad } \mathbf{P}_G$ i $\mathbf{P}_G \times_\lambda M$. Istotnie, gdy np. wykorzystać definicję orbity $[(p_2, g_2)]$ drugiego argumentu w definicji operacji binarnej $[M]$ i sprowadzić ją do postaci

$$[(p_2, g_2)] \equiv [(r_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p_1, p_2)}(p_1), g_2)] \equiv [(p_1, \text{Ad}_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p_1, p_2)}(g_2) \equiv \tilde{g}_2)]$$

(wszak $(p_1, p_2) \in \mathbf{P}_G \times_B \mathbf{P}_G$), otrzymamy naturalną postać geometrycznego mnożenia:

$$[M]([(p_1, g_1)], [(p_1, \tilde{g}_2)]) = [(p_1, g_1 \cdot \text{Ad}_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p_1, p_1)}(\tilde{g}_2))] = [(p_1, g_1 \cdot \text{Ad}_e(\tilde{g}_2))] = [(p_1, g_1 \cdot \tilde{g}_2)].$$

Analogiczny wniosek dotyczy działania $[\lambda]$. Po przepisaniu drugiego jego argumentu wedle powyższego schematu,

$$[(p_2, m)] \equiv [(p_1, \lambda_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p_1, p_2)}(m) \equiv \tilde{m})],$$

dostajemy

$$[\lambda]([(p_1, g)], [(p_1, \tilde{m})]) = [(p_1, \lambda_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p_1, p_1)}(g)}(\tilde{m}))] \equiv [(p_1, \lambda_g(\tilde{m}))].$$

Powyższe stwierdzenie wraz z jego konstruktywnym dowodem pokazują dowodnie, że cel, o którym była mowa wcześniej, został osiągnięty. Eksponują przy tym rolę zbioru gładkich cięć wiązki stowarzyszonej, co każe nam przyjrzeć się uważniej temu ostatniemu. Czynimy to w

Stwierdzenie 5. Przyjmijmy zapis Def. 1 i Przykł. 1 (2). Istnieje bijekcja

$$\Gamma(\mathbf{P}_G \times_\lambda M) \cong \text{Hom}_G(\mathbf{P}_G, M),$$

w której zapisie $\text{Hom}_G(\mathbf{P}_G, M)$ jest zbiorem odwzorowań G-ekwiwariantnych z Def. 7-8.2.

Dowód: Niechaj $\phi \equiv [(\sigma, \mu)] \in \Gamma(\mathbf{P}_G \times_\lambda M)$ będzie cięciem *globalnym* określonym przez cięcia (lokalnie gładkie) $\sigma \in \Gamma_{\text{loc}}(\mathbf{P}_G)$ i $\mu \in \Gamma_{\text{loc}}(B \times M)$ (to ostatnie to lokalnie gładkie odwzorowanie $\mu : B \rightarrow M$). Korzystając z odwzorowania ilorazowego i rzutu kanonicznego na bazę wiązki $\mathbf{P}_G$, możemy zdefiniować odwzorowanie

$$\Phi_\lambda[\phi] : \mathbf{P}_G \rightarrow M : p \mapsto \lambda_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p, \sigma \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p))}(\mu \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p)).$$

Bez trudu upewniamy się, że powyższa definicja ma sens, oto bowiem dla dowolnej pary $(\sigma', \mu') = (\sigma \triangleleft \text{Inv} \circ \gamma, \gamma \triangleright \mu)$ wyznaczonej w oczywisty sposób przez $\gamma \in \Gamma_{\text{loc}}(B \times G)$ otrzymujemy – w odwołaniu do aksjomatyki działania grupy na zbiorze – pożądaną równość

$$\begin{aligned} \lambda_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p, \sigma' \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p))}(\mu' \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p)) &= \lambda_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p, \sigma \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p) \triangleleft \gamma \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p)^{-1})}(\lambda_{\gamma \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p)}(\mu \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p))) \\ &= \lambda_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p, \sigma \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p) \cdot \gamma \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p)^{-1} \cdot \gamma \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p))}(\mu \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p)) \\ &= \lambda_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p, \sigma \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p))}(\mu \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p)). \end{aligned}$$

Jego G-ekwiwariantność wynika wprost z rachunku:

$$\begin{aligned} \Phi_\lambda[\phi] \circ r_g(p) &= \lambda_{\phi_{\mathbf{P}_G}(p \triangleleft g, \sigma \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p \triangleleft g))}(\mu \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p \triangleleft g)) \\ &= \lambda_{g^{-1} \cdot \phi_{\mathbf{P}_G}(p, \sigma \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p))}(\mu \circ \pi_{\mathbf{P}_G}(p)) = \lambda_{g^{-1}} \circ \Phi_\lambda[\phi](p), \end{aligned}$$

przeprowadzonego dla dowolnych $(p, g) \in \mathbf{P}_G \times G$, a używającego Stw. 5-6.1 oraz wspomnianej wcześniej aksjomatyki.

Ażeby skonstruować odwrotność powyższego przyporządkowania, ustalmy (dowolnie) pokrycie trywializujące $\{\mathcal{O}_i\}_{i \in I}$ wiązki $\mathbf{P}_G$, a następnie dowolnemu odwzorowaniu G-ekwiwariantnemu $f : \mathbf{P}_G \rightarrow M$ przyporządkujmy rodzinę cięć lokalnych

$$S_\lambda[f]_i : \mathcal{O}_i \rightarrow \mathbf{P}_G \times_\lambda M : x \mapsto [(\tau_i^{-1}(x, e), f \circ \tau_i^{-1}(x, e))], \quad i \in I.$$

Każde z nich jest (lokalnie) gładkie jako superpozycja odnośnych odwzorowań gładkich $(\tau_i^{-1}(\cdot, e), f \circ \tau_i^{-1}(\cdot, e)) : \mathcal{O}_i \rightarrow \mathbf{P}_G \times M$ i surjektywnej submersji $\pi_{(\mathbf{P}_G \times_\lambda M)/G}$. Z łatwością przekonujemy się, że cięcia te są ograniczeniami (do odnośnych zbiorów $\mathcal{O}_i$) cięcia globalnego, stwierdzając, że z racji G-ekwiwariantności odwzorowań τ_i i f w dowolnym punkcie $x \in \mathcal{O}_{ij}$ zachodzi równość

$$S_\lambda[f]_j(x) = [(\tau_j^{-1}(x, e), f \circ \tau_j^{-1}(x, e))] = [(\tau_i^{-1}(x, g_{ij}(x)), f \circ \tau_i^{-1}(x, g_{ij}(x)))]$$

$$\begin{aligned}
 &= [(\tau_i^{-1}(x, e) \triangleleft g_{ij}(x), f(\tau_i^{-1}(x, e) \triangleleft g_{ij}(x)))] \\
 &= [(\tau_i^{-1}(x, e) \triangleleft g_{ij}(x), g_{ij}(x)^{-1} \triangleright f \circ \tau_i^{-1}(x, e))] \\
 &= [(\tau_i^{-1}(x, e), f \circ \tau_i^{-1}(x, e))] \equiv S_\lambda[f]_i(x).
 \end{aligned}$$

Bezpośredni rachunek obu superpozycji:

$$\Phi_\lambda[S_\lambda[f]] : \mathbb{P}_G \longrightarrow M : p \longmapsto \lambda_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p,p)}(f(p)) = \lambda_e(f(p)) = f(p)$$

oraz

$$\begin{aligned}
 S_\lambda[\Phi_\lambda[[\sigma, \mu]]] & : B \longrightarrow \mathbb{P}_G \times_\lambda M \\
 : x \longmapsto & [(\tau_i^{-1}(x, e), \lambda_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tau_i^{-1}(x,e), \sigma \circ \pi_{\mathbb{P}_G} \circ \tau_i^{-1}(x,e))}(\mu \circ \pi_{\mathbb{P}_G} \circ \tau_i^{-1}(x, e)))] \\
 & \equiv [(\tau_i^{-1}(x, e), \lambda_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\tau_i^{-1}(x,e), \sigma(x))}(\mu(x)))] = [(\sigma, \mu)](x)
 \end{aligned}$$

pokazuje dowodnie, że prawdziwe są tożsamości

$$\Phi_\lambda \circ S_\lambda = \text{id}_{\text{Hom}_G(\mathbb{P}_G, M)}, \quad S_\lambda \circ \Phi_\lambda = \text{id}_{\Gamma(\mathbb{P}_G \times_\lambda M)}.$$

□

Specjalizacja powyższego wyniku do przypadku wiązki dołączonej okazuje się mieć charakter strukturalny, co orzeka

Stwierdzenie 6. Bijekcja

$$\Gamma(\text{Ad } \mathbb{P}_G) \cong \text{Hom}_G(\mathbb{P}_G, G),$$

o której mówi Stw. 5, jest izomorfizmem między grupą cięć wiązki dołączonej, o strukturze opisanej w dowodzie Stw. 4, i grupą odwzorowań $\mathbb{P}_G$ w G ekwiwariantnych względem odnośnych działań (lewostronnych) $r_{\text{Inv}(\cdot)}$ i Ad , o naturalnej strukturze punktowej (obecnej na zbiorze odwzorowań, których przeciwdziedzina jest grupa).

Dowód: W notacji dowodów obu stwierdzeń z tezy stwierdzenia dowodzonego sprawdzamy – dla dowolnej pary cięć $\gamma_\alpha = [(\sigma_\alpha, \mu_\alpha)] \in \Gamma(\text{Ad } \mathbb{P}_G)$, $\alpha \in \{1, 2\}$ oraz punktu $p \in \mathbb{P}_G$ –

$$\begin{aligned}
 &\Phi_{\text{Ad}}[\Gamma[M](\gamma_1, \gamma_2)](p) \\
 &= \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p, \sigma_1 \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p))}(\mu_1 \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)) \cdot \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\sigma_1 \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p), \sigma_2 \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p))}(\mu_2 \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)) \\
 &= \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p, \sigma_1 \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p))}(\mu_1 \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)) \\
 &\quad \cdot \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p, \sigma_1 \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)) \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(\sigma_1 \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p), \sigma_2 \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p))}(\mu_2 \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)) \\
 &= \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p, \sigma_1 \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p))}(\mu_1 \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)) \cdot \text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p, \sigma_2 \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p))}(\mu_2 \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)) \\
 &= M \circ (\Phi_{\text{Ad}}(\gamma_1), \Phi_{\text{Ad}}(\gamma_2))(p).
 \end{aligned}$$

□

Strukturalny charakter bijekcji, o której mowa w Stw. 4 i 5, najpełniej ilustruje

Stwierdzenie 7. Przyjmijmy zapis Stw. 4 i 5 oraz ich dowodów. Bijekcja Φ_λ jest (lewostronnie) ekwiwariantna względem działań grupy $\Gamma(\text{Ad } \mathbb{P}_G)$: działania $\Gamma[\Gamma[\tilde{r}]]^\lambda$ na przestrzeni $\Gamma(\mathbb{P}_G \times_\lambda M)$, zdefiniowanego w Równ. (4), oraz naturalnego działania

$$[\Phi_{\text{Ad}}\lambda] : \Gamma(\text{Ad } \mathbb{P}_G) \times \text{Hom}_G(\mathbb{P}_G, M) \longrightarrow \text{Hom}_G(\mathbb{P}_G, M)$$

$$: (\gamma, \Phi_\lambda[\mu]) \mapsto \lambda_{\Phi_{\text{Ad}}[\gamma](\cdot)}(\Phi_\lambda[\mu](\cdot))$$

na przestrzeni odwzorowań G-ekwiwariantnych $\text{Hom}_G(\mathbb{P}_G, M)$, czyli działanie

$$\Phi_{\text{Ad}}\lambda. \equiv [\Phi_{\text{Ad}}\lambda]. \circ (\Phi_{\text{Ad}}^{-1} \times \text{id}_{\text{Hom}_G(\mathbb{P}_G, M)})$$

grupy $\text{Hom}_G(\mathbb{P}_G, G)$ czyni przemiennym poniższy diagram

$$\begin{array}{ccc} \Gamma(\text{Ad } \mathbb{P}_G) \times \Gamma(\mathbb{P}_G \times_\lambda M) & \xrightarrow{\Gamma[\Gamma[\tilde{\tau}]]^\lambda} & \Gamma(\mathbb{P}_G \times_\lambda M) \\ \downarrow \Phi_{\text{Ad}} \times \Phi_\lambda & & \downarrow \Phi_\lambda \\ \text{Hom}_G(\mathbb{P}_G, G) \times \text{Hom}_G(\mathbb{P}_G, M) & \xrightarrow{\Phi_{\text{Ad}}\lambda.} & \text{Hom}_G(\mathbb{P}_G, M) \end{array} .$$

Dowód: Przede wszystkim upewnimy się, że odwzorowanie $\Phi_{\text{Ad}}\lambda.$ jest dobrze określone. W tym celu wybieramy dowolną parę $(\Phi_{\text{Ad}}[\gamma], \Phi_\lambda[\mu]) \in \text{Hom}_G(\mathbb{P}_G, G) \times \text{Hom}_G(\mathbb{P}_G, M)$ i rozważamy wynik ewaluacji $\Phi_{\text{Ad}}\lambda_{\Phi_{\text{Ad}}[\gamma]}(\Phi_\lambda[\mu])$ – musimy udowodnić, że ten jest G-ekwiwariantny, co czynimy w rachunku bezpośrednim, wykonanym dla dowolnych $(p, g) \in \mathbb{P}_G \times G$,

$$\begin{aligned} \Phi_{\text{Ad}}\lambda_{\Phi_{\text{Ad}}[\gamma]} \circ r_g^*(\Phi_\lambda[\mu])(p) &= \lambda_{\Phi_{\text{Ad}}[\gamma] \circ r_g(p)}(\Phi_\lambda[\mu] \circ r_g(p)) = \lambda_{\text{Ad}_{g^{-1}}(\Phi_{\text{Ad}}[\gamma](p))} \circ \lambda_{g^{-1}}(\Phi_\lambda[\mu](p)) \\ &= \lambda_{g^{-1}}(\lambda_{\Phi_{\text{Ad}}[\gamma](p)}(\Phi_\lambda[\mu](p))) \equiv \lambda_{g^{-1}} \circ \Phi_{\text{Ad}}\lambda_{\Phi_{\text{Ad}}[\gamma]}(\Phi_\lambda[\mu])(p). \end{aligned}$$

To, że odwzorowanie $\Phi_{\text{Ad}}\lambda.$ spełnia aksjomatykę działania, jest oczywiste. Pozostaje zatem zweryfikować jego ekwiwariantność. Dla dowolnych $\gamma = [(\tilde{\sigma}, \tilde{\mu})] \in \Gamma(\text{Ad } \mathbb{P}_G)$ i $\phi = [(\sigma, \mu)] \in \Gamma(\mathbb{P}_G \times_\lambda M)$ oraz $p \in \mathbb{P}_G$ obliczamy więc

$$\begin{aligned} \Phi_\lambda[\Gamma[\Gamma[\tilde{\tau}]]^\lambda_\gamma(\phi)](p) &= \lambda_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p, \lambda_{\gamma \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)}(\sigma \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)))}(\mu \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)) \\ &= \lambda_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p, r_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\sigma \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p))}}(\tilde{\mu} \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p))(\sigma \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)))}(\mu \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)) \\ &= \lambda_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p, r_{\tilde{\mu} \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)} \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{\sigma} \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p), \sigma \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p))(\tilde{\sigma} \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p))}(\mu \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)) \\ &= \lambda_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p, \tilde{\sigma} \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)) \cdot \tilde{\mu} \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p) \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{\sigma} \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p), \sigma \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p))}(\mu \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)) \\ &= \lambda_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p, \tilde{\sigma} \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)) \cdot \tilde{\mu} \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p) \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(\tilde{\sigma} \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p), p) \circ \ell_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p, \sigma \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p))}}(\mu \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p)) \\ &= \lambda_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(p, \tilde{\sigma} \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p))}}(\tilde{\mu} \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(p))(\Phi_\lambda[\phi](p)) \\ &= \Phi_{\text{Ad}}\lambda_{\text{Ad}_{\phi_{\mathbb{P}_G}(\cdot, \tilde{\sigma} \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(\cdot))}}(\tilde{\mu} \circ \pi_{\mathbb{P}_G}(\cdot))(\Phi_\lambda[\phi](p)) \\ &\equiv \Phi_{\text{Ad}}\lambda_{\Phi_{\text{Ad}}[\gamma]}(\Phi_\lambda[\phi](p)), \end{aligned}$$

co jest rezultatem pożądanym. $\square$

Dotychczasowe nasze rozważania ukazały $\Gamma(\text{Ad } \mathbb{P}_G)$ w roli wiązki grup działającej naturalnie na wiązce rozmaitości M z modelowym działaniem λ . Poniższe stwierdzenie istotnie pogłębia tę obserwację.

Stwierdzenie 8. Przyjmijmy zapis Stw. 4 i jego dowodu. Istnieje kanoniczny izomorfizm grup

$$\begin{aligned} \Gamma(\text{Ad } \mathbb{P}_G) &\cong \{ (\Phi, \text{id}_G, f) \in \text{Aut}_{\mathbf{GrpBun}_G(B)}(\mathbb{P}_G) \mid f = \text{id}_B \} \\ &=: \text{Aut}_{\mathbf{GrpBun}_G(B)}(\mathbb{P}_G | B). \end{aligned}$$

Dowód: Zaczniemy od wskazania bijekcji między zbiorami $\text{Hom}_G(\mathbb{P}_G, G)$ i $\text{Aut}_{\mathbf{GrpBun}_G(B)}(\mathbb{P}_G | B)$.

Wybierzmy (dowolnie) $\gamma \in \text{Hom}_G(\mathbb{P}_G, G)$ i zdefiniujmy odwzorowanie

$$\Psi[\gamma] : \mathbb{P}_G \circlearrowleft : p \mapsto r_{\gamma(p)}(p).$$

Jest ono jawnie G-ekwiwariantne,

$$\begin{aligned} \forall_{(p,g) \in \mathbb{P}_G \times G} : \Psi[\gamma] \circ r_g(p) &\equiv r_{\gamma \circ r_g(p)}(r_g(p)) = r_g \circ r_{\text{Ad}_{g^{-1}}(\gamma(p))}(p) = r_{\gamma(p) \cdot g}(p) \\ &= r_g \circ \Psi[\gamma](p), \end{aligned}$$

i zachowuje włókna, a zatem definiuje automorfizm

$$(\Psi[\gamma], \text{id}_G, \text{id}_B) \in \text{Aut}_{\mathbf{GrpBun}_G(B)}(\mathbb{P}_G | B).$$

Jest przy tym homomorfizmem grup, o czym przekonuje bezpośredni rachunek

$$\begin{aligned} \Psi[\widetilde{M}(\gamma_1, \gamma_2)](p) &= r_{\gamma_1(p) \cdot \gamma_2(p)}(p) \equiv r_{\gamma_2(p) \cdot \text{Ad}_{\gamma_2(p)^{-1}}(\gamma_1(p))}(p) \\ &= r_{\text{Ad}_{\gamma_2(p)^{-1}}(\gamma_1(p))} \circ r_{\gamma_2(p)}(p) = r_{\gamma_1(p \triangleleft \gamma_2(p))} \circ r_{\gamma_2(p)}(p) \\ &\equiv \Psi[\gamma_1] \circ \Psi[\gamma_2](p), \end{aligned}$$

przeprowadzony dla dowolnych $\gamma_1, \gamma_2 \in \text{Hom}_G(\mathbb{P}_G, G)$. Na tym etapie wystarczy przywołać Stw. 5, aby uzyskać homomorfizm grup

$$(\Psi[\cdot], \text{id}_G, \text{id}_B) \circ \Phi_{\text{Ad.}} : \Gamma(\text{Ad } \mathbb{P}_G) \longrightarrow \text{Aut}_{\mathbf{GrpBun}_G(B)}(\mathbb{P}_G | B).$$

Idąc w kierunku odwrotnym, przyporządkujmy dowolnemu automorfizmowi $(\Phi, \text{id}_G, \text{id}_B) \in \text{Aut}_{\mathbf{GrpBun}_G(B)}(\mathbb{P}_G | B)$ odwzorowanie

$$\chi[(\Phi, \text{id}_G, \text{id}_B)] : \mathbb{P}_G \longrightarrow G : p \mapsto \phi_{\mathbb{P}_G}(p, \Phi(p)),$$

którego G-ekwiwariantności dowodzimy w odwołaniu do Stw. 5-6.1, a dla dowolnych $(p, g) \in \mathbb{P}_G \times G$,

$$\begin{aligned} \chi[(\Phi, \text{id}_G, \text{id}_B)] \circ r_g(p) &\equiv \phi_{\mathbb{P}_G}(r_g(p), \Phi \circ r_g(p)) = \phi_{\mathbb{P}_G}(r_g(p), r_g \circ \Phi(p)) \\ &= \text{Ad}_{g^{-1}}(\phi_{\mathbb{P}_G}(p, \Phi(p))) \equiv \text{Ad}_{g^{-1}} \circ \chi[(\Phi, \text{id}_G, \text{id}_B)](p). \end{aligned}$$

Łatwo zauważyć, że otrzymane tym sposobem odwzorowanie

$$\chi : \text{Aut}_{\mathbf{GrpBun}_G(B)}(\mathbb{P}_G | B) \longrightarrow \text{Hom}_G(\mathbb{P}_G, G)$$

jest homomorfizmem grup – w rzeczy samej, dla dowolnej pary automorfizmów $(\Phi_\alpha, \text{id}_G, \text{id}_B) \in \text{Aut}_{\mathbf{GrpBun}_G(B)}(\mathbb{P}_G | B)$, $\alpha \in \{1, 2\}$ obliczamy

$$\begin{aligned} \chi[(\Phi_1, \text{id}_G, \text{id}_B) \circ (\Phi_2, \text{id}_G, \text{id}_B)](p) &= \phi_{\mathbb{P}_G}(p, \Phi_1 \circ \Phi_2(p)) \\ &= \phi_{\mathbb{P}_G}(p, \Phi_1(p)) \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(\Phi_1(p), \Phi_1 \circ \Phi_2(p)), \end{aligned}$$

ale też

$$\begin{aligned} \phi_{\mathbb{P}_G}(\Phi_1(p), \Phi_1 \circ \Phi_2(p)) &= \phi_{\mathbb{P}_G}(\Phi_1(p), \Phi_1(p \triangleleft \Phi_P(p, \Phi_2(p)))) \\ &= \phi_{\mathbb{P}_G}(\Phi_1(p), \Phi_1(p) \triangleleft \Phi_P(p, \Phi_2(p))) = \Phi_P(p, \Phi_2(p)), \end{aligned}$$

przeto

$$\begin{aligned} \chi[(\Phi_1, \text{id}_G, \text{id}_B) \circ (\Phi_2, \text{id}_G, \text{id}_B)](p) &= \phi_{\mathbb{P}_G}(p, \Phi_1(p)) \cdot \phi_{\mathbb{P}_G}(p, \Phi_2(p)) \\ &\equiv \widetilde{M}(\chi[(\Phi_1, \text{id}_G, \text{id}_B)], \chi[(\Phi_2, \text{id}_G, \text{id}_B)])(p), \end{aligned}$$

zgodnie z oczekiwaniami. Ostatecznie otrzymujemy homomorfizm grup

$$S_{\text{Ad.}} \circ \chi : \text{Aut}_{\mathbf{GrpBun}_G(B)}(\mathbb{P}_G | B) \longrightarrow \Gamma(\text{Ad } \mathbb{P}_G).$$

Ażeby stwierdzić, że jest to odwrotność wskazanego wcześniej homomorfizmu $\Psi \circ \Phi_{\text{Ad}}$, wystarczy sprawdzić, że χ jest odwrotnością automorfizmu $(\Psi[\cdot], \text{id}_G, \text{id}_B)$, co czynimy wprost licząc – dla dowolnych $(p, g, x) \in P_G \times G \times B$ –

$$\begin{aligned}(\Psi[\cdot], \text{id}_G, \text{id}_B) \circ \chi[(\Phi, \text{id}_G, \text{id}_B)](p, g, x) &= (r_{\phi_{P_G}(p, \Phi(p))}(p), g, x) = (\Phi(p), g, x) \\ &\equiv (\Phi, \text{id}_G, \text{id}_B)(p, g, x)\end{aligned}$$

oraz

$$\chi \circ (\Psi[\cdot], \text{id}_G, \text{id}_B)[\gamma](p) = \phi_{P_G}(p, r_{\gamma(p)}(p)) = \gamma(p).$$

□